



LA ESQUELA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÁ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
 LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
 BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
 Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas.
 Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

MATONERÍA CACIQUISTA



—Pep, ja ho veus; s' han acabat els matóns.

CRONICA

Poch amich de freqüentar certa classe de círculs... viciosos, confesso la meva ignorancia: no coneixia personalment al héroe de la tragedia del *Mallorquí*, al famosíssim Nelo, al super pinxo, al que no sé si ab ben fundada rahó en Robert Robert hauria qualificat de «el primer ganivet del Plá de Barcelona.»

Pero de nom ¿quí hi havia aquí que no 'l conequés? Se parlava d' ell com del representant de una verdadera institució, que devia considerarse necesaria, quan els magnats de la política caciquista 'l sostenían, el protegían y tal vegada 'l alentavan en sas *cabellerescas* empreses. El cacich y 'l pinxo formavan una *binitat* perfecta: eran com l' alfa y l' omega de tot un estat de cosas, consentit y tolerat per l' opinió ensopida y fastiguejada, quan l' opinió descuidava 'ls debers de la vida pública.

Sembla que 'l tal Nelo 's doná á coneixer per primera vegada com un element polítich *de punta*, en aquellas famosas eleccions en que 'l general Borbón y Castellví, per altre nom *Le roi de la France chique*, vingué á pescar l' acta de diputat á Corts pel districte de las Aforas de Barcelona. Tan bons serveys degué prestar en aquella ocasió al candidat monárquich... y casi bé monarca, que li siguié conferida una plassa en el resguart de consums de Gracia ab l' única obligació de anar á cobrar la nómina á fi de mes, ja que no era del cas distreure'l de sas delicadas y habituals ocupacions en els cataus y garitos, hont exercia habitualment el càrrech honrós y providencial d' home de la por.

Algún temps després se 'l pujava de categoria, concedintseli 'l nombrament d' arcalde de barri de Gracia.

Y de Gracia havia de ser, perque resulta efectivament *graciós* que un home de las sevas circunstancias fos qui quedés investit de la facultat de certificar sobre l' honradés, la morigeració y las bonas costums dels vehins vulgars que tenen el vici de viure tranquils á casa seva, sense ficarse en res, ni en un mal llibre de caballeria.

Erigit el llop en pastor, figúrinse com aniria el remat, el *servum pecus*.

Qui més content y satisfet devia mostrarse dels bons serveys de aquest digne funcionari, sería sens dupte l' Hereu Pantorrilles, que 'l tingué sempre baix el seu poderós amparo. Volgueren els padrins que 'ls dugueren á las fonts, escrutant misteris del esdevenir, que l' un y l' altre 's diguessen Manuel, de manera que á més de amichs resultessin *tocayos*, y que tant Nelo siguiés l' un com l' altre.

Aixís se comprén qu' entre 'l de la Plassa Real y 'l del carrer de la Budallera, no hi hagués pá partit. En épocas electorals l' últim se posava á l' entera disposició del primer per tot lo que convingués, y en el resto de l' any *vice-versa*, que per aixó son els amichs, per ajudarse.

¿Quina corassa més impenetrable pot pretendre un valent que la protecció decidida de un cacich máxim? Y en Nelo la portava aquesta corassa, una corassa que 'l cubria de cap á peus, y feta de unas mallas tan estretas y atapahidas, que per entre ellas era impossible que hi pogués penetrar la punta de l' espasa de la justicia.

Calculin en aquestas condicions si 'n sería de valent, de temut y respectat.

Per aixó durant aquestos últims temps s' ha vist á Barcelona omplirse las presons de honrats obrers

que hi han covat senmanas y mesos, l' un per haver parlat ab violencia en un moment d' excitació, l' altre per haver exercit una coacció més ó menos grave, aquest per formar grupo davant de una fábrica afectada de una vaga, aquell per haver respost ab mals modos als mals modos habituals dels agents de l' autoritat... Ultimament fins s' ha vist ingressar en el presídi de Tarragona á un obrer sens més delictes que haver escrit un article, y ab tots els papers despatxats y en regla pera tenirhi estatje dotze anys seguits...

En cambi en Nelo, com els ratas de la Gran-vía, hi entrava per una porta y 'n sortia per l' altra, més fresch al sortirne que al entrarhi, cada vegada que las circunstancias el portavan á clavar un tiro per detrás ó á donar una ganivetada de traïdor, perque lo qu' ell deya y era veritat:—¡D. Manuel me treurá de tot!

* * *

Y D. Manuel no sols el treya de tot, sino que li proporcionava tots els medis de que pogués viure ab esplendidés, perque la vida del pinxo de certa representació no té res de barata. Ha de vestir bé, ha de gastar cotxe, ha de poder llansar quatre duros sempre que convingui. Lo que guanya en els garitos cobrant el barato y fent la por, no arriba, y es precís buscar un suplement, com si diguessim per agullas... ó per ganivets.

Y de aquest suplement se 'n encarregava el capare del caciquisme, fentlo pagar á la Pubilla, *por supuesto*.

Per aixó en Nelo venia figurant en la nómina del personal de consums de Barcelona. Estava exempt de servey; pero cobrava. Allí va collocarlo l' Hereu Pantorrilles; allí vá reposarlo un arcalde fusionista, sent president de la Comissió 'l que ho es avuy del Comité de Defensa Social. Y es ben inútil que l' insigne D. Alejandro M.^a Pons tracti ara d' eludir la gloria que li correspón ja que no per haverlo nombrat, per haverlo sostingut en el càrrech. En una sessió pública del Ajuntament, interpelat per un regidor republicá, va sortir ab valentia á la seva defensa. No hi havia plassa per un pobre senyor que havia sigut tinent d' arcalde y qu' en sas épocas de prosperitat havia deixat al Ajuntament 300,000 pessetas sense recibo, y en cambi n' ocupava una en Nelo, á qui no era possible remoure, perque tenint un empleo potser cambiaria de vida y de costums, y aixó valia tant com regenerar á un home y salvar un' animeta.

Aquesta siguié la tesis sostinguda en sessió pública pel serafich D. Alejandro... Ara no més falta averiguar si 'l Nelo de la Plassa Real li feya de apuntador.

* * *

Perque l' Hereu Pantorrilles, que sempre s' ha entés molt bé ab certs regionalistas, degué dir al President de Consúms:—¡Sobre tot no 'm toqueu á n' en Nelo!

Com aquell ministre:—¡No me toqueis á la Marina!

Era un sol post, pero encare donava escalfor al seu protegit.

Per aixó, per sentir encare en tot ell aquest calor del gran cacich, filtrat fins á lo més íntim de la seva anima atravessada, se va atrevir á despatxar al seu etern antagonista de la manera que va ferho, ab tota la mala sanya de qu' es capás un pinxo de las sevas circunstancias, assegurantse prèviament de qu' en Brau anava desarmat y estava borratxo, perseguintlo com á una llebra en companyia d' altres valents, y arreglantli 'ls comptes á la vista de tot-

hom, dintre de un establiment públic, ahont aquell fugint, s' havia refugiat.

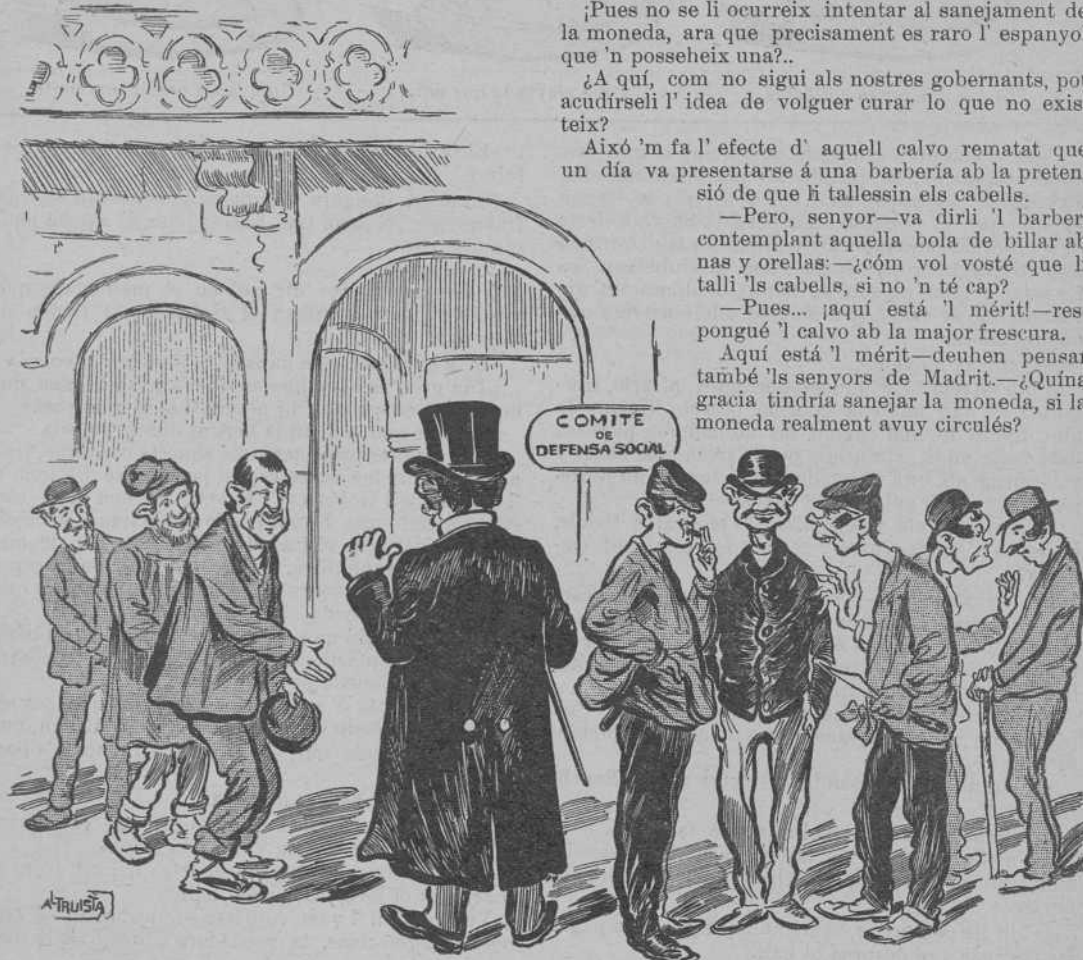
No hem de fer l'apologia de la víctima; pero l'Aragó, al costat de 'n Nelo, resulta una especie d'héroe al costat de un cobart traïdor. A lo menos aquell, encare que aficionat á la beguda y á la gresca, vivia del seu treball, no cobrava 'l barato, ni s'posava al servey dels garitos, ni demanava empleos ni proteccions. Presumia de valent, pero sols ab els valents, era un pinxo anti-pinxo, un cassatorpeders contra 'ls torpeders... un *bruto* si vostés volen, pero ab delicadesas com la de haverse cambiat el nom, pera no afrontar á sa familia, en la vida de aventuras que s' havia imposat com un *sport*.

Aquest home, ell tot sol, y donant sempre la cara, havia ficat la por en el cos al protegit del Hereu Pantorrilles. Per aixó en Nelo, al veure'l extés, cusit á punyaladas, anegat en un bassal de sanch, va respirar, com si s'hagués esbargit del davant seu la fantasma amensadora de la mort... Y ha dit algú de la seva familia, que l'aná á visitar á la presó, que pres y tot, estava més content que si hagués tret una rifa de mil duros.

No sabem si encare repetirà:—D. Manuel me traurá de aquesta, com m'ha tret de tantas altrás.

En tot cas aquí está l'opinió indignada pera no

PROTECTOR Y PROTEGITS



—Senyor Pons, ¿voldria tenir la bondat de collocarnos á Consums?
—¡Impossible! Jo no mes coloco á n' aquestos.

consentir que ja may més en la nostra Barcelona pugui més el ganivet de un pinxo que l'espasa de la justícia. El caciquisme y la pinxalla han fet el seu temps.—¡Que los entierren juntos!—com deyan las cigarreras de Madrid.

P. DEL O.

GUSPIRA

Quan donzella ¡si resavas
plena de zel fervorós!
Donchs ara, devant del quadro
d'un infantó y un bressol,
barbotejas la primera,
pregaria eixida del cor.

Que la oració per ser bona
deu anar sempre á remolch
d'alguna pena de l'ánima
ó d'una xispa d'amor.

J. COSTA POMÉS

HIGIENE MONETARIA

Govern més inoportú pero més graciós que 'l nostre, casi m'atreveria á jurar que no ha existit may en cap part del món habitat.

¡Pues no se li ocorreix intentar al sanejament de la moneda, ara que precisament es raro l'espanyol que 'n posseheix una?..

¿A qui, com no sigui als nostres governants, pot acudirseli l'idea de volguer curar lo que no existeix?

Aixó 'm fa l'efecte d'aquell calvo rematat que un dia va presentarse á una barberia ab la pretensió de que li tallessin els cabells.

—Pero, senyor—va dirli 'l barber, contemplant aquella bola de billar ab nas y orelles:—¿cóm vol vosté que li talli 'ls cabells, si no 'n té cap?

—Pues... ¡aquí está 'l mérit!—respongué 'l calvo ab la major frescura.

Aquí está 'l mérit—deuhen pensar també 'ls senyors de Madrid.—¿Quina gracia tindria sanejar la moneda, si la moneda realment avuy circulés?

Un que deu fer *chiquilladas*.

Un que afayta lo que pot.

Un que als perdiguers imita.

Com se comprén y mirada sempre ab el més exagerat optimisme, la qüestió no pot interessar sino á contadas personas; aixó es, á las pocas—y tan pocas!—que al donarse un copet á la butxaca dreta de l' hermillilla senten encare l' armoniós trinch-trinch argentí que al xocar entre ellas produheixen las pessetas... quan no son de llautó, d' alpaca ó d' antimoni, que *de todo hay en la viña...* dels senyors moneders falsos.

¡Sanejar la moneda!..

¿Cóm se realisarà aquest portentós miracle, tractantse d' una moneda com la pesseta espanyola que, diguin lo que diguin las aduladoras pissaras dels bescambis, apreciada per la plata que conté y valorantla ab una mica de benevolencia, no representa avuy més enllá de 48 céntims?

¿Ahónt son els Cagliostros ó 'ls beatos Oriols, capassos d' empenyarse y reeixir en semblant empresa?

Els curiosos que—¡Deu els mantingui l' ignocencia!—han passat els ulls pel projecte de sanejament presentat pel Govern á las Corts, s' han tornat tarumbas y han acabat per no entendre ni una paraula d' aquell logogrifo tipogrífich.

Y la veritat es que no n' hi ha per menos. Una página de xino ó de sanscrit ha de ser inductiblement més inteligible.

«El ministre d' Hisenda, d' acort ab el Banch, farà aixó.

»El Banch, d' acort ab el ministre, farà alló.

»Si á conseqüencia de las operacions de sanejament hi ha perduas, Banch y Govern anirán á mitjas.

»Si hi ha ganancias, servirán aquestas pera pagar las perduas que després hi haji.

»El Banch podrá rescindir aquest contracte el día que li convingui.

»El Govern, sempre que vulgui, podrá fer lo mateix.»

No se 'n donguin vergonya y contestin ab tota franquesa: ¿N' han tret res en clar d' aquest galimatías? ¿No?

Jo tampoch.

Y fins estich per dir qu' en el mateix cas que vostés y que jo 's troban el Govern y 'l Banch d' Espanya.

«Si 's guanya farém naps, si 's pert farém cols...»

¿Tan gran es la confiansa que 's té en la cosa, qu' encare no se sab si s' hi perdrá ó s' hi guanyará?

Val més que 's digui la veritat d' una vegada.

Tots aquests projectes, tots aquests convenis, tots aquests enredos sense cap ni peus entre 'l Banch y 'l Govern y 'l Govern y 'l Banch, no son més—*clarito, clarito!*—que bromas bufo-financieras, encaminadas á justificar visitas de metje y gastos de medicinas y á tranquilisar per quatre días als parents del malalt, fentli concebir la falaguera ilusió de que la pesseta espanyola—infelís!—encare té cura.

Perque, ¡mirin que á l' altura en que 'ns trobém, sortir ab la fantástica ocurrencia de que la nostra desdixada moneda pot sanejarse!..

Y per acabar d' arreglarho, ¡suposar que pot sanejarse per medi de conxorxas ab el Banch, que malehit l' interés que té en que la moneda 's posi bonal!..

¡Risum teneatis... ximplicis!..

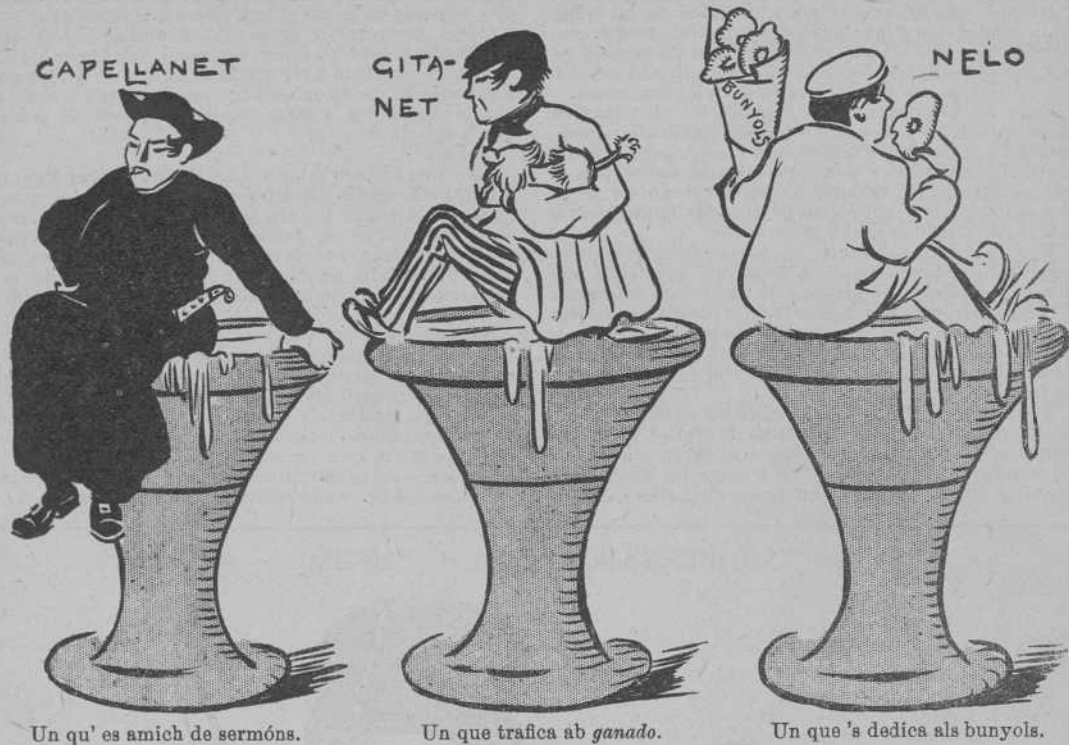
Figúrinse la situació d' un obrer que cobra vint pessetas cada senmana, y 'n gasta trenta.

A no ser que li ploguin pessetas del cel, ¿cóm el sanejarán el jornal d' aquest home?

Vels'hi aquí 'l *quid*. Aquesta es, despullada d' embolichs y retóricas, la verdadera situació de la nostra moneda.

Moneda d' un país que ha tret al sol més de lo

TOT L' ANY



que hi ha a l' ombra... y ara vol posar a l' ombra lo que ja no té al sol.

A. MARCH.

EN EL PECAT LA PENITENCIA

El tranvia anava avall, avall, corrent, volant, disparat com bala inconscient que frenética surca 'ls ayres.

El Quím, el cotxero, no s' hi havia fixat en la brutal velocitat que duya. ¿Cóm podia ferho, conversant ab aquella criada alegre y frescal que acabava de pujar a la plataforma devantera?...

De prompte 'l tranvia feu un petit salt y al carrer estallá un crit esgarriós.

—¿Qué hi ha?... ¿Qué passa?

—¡Una criatura!... ¡El cotxe ha aixafat a una criatura!...

Rápit com el pensament, el Quím frená, saltá a terra y 's posá a corre, fugint del quadro d' horror que, sense veurel, havia endevinat.

¿Ahónt anava?... No ho sabia. Lluny, a qualsevol puesto. La qüestió era fugir, escapar-se, eludir la responsabilitat que per aquell fet li pogués correspondre.

Cap táctica millor que aquella. La experiència li havia ensenyat. Despietada la justicia en els primers moments, res hi havia que témer després. La Companyia 's faria la ignocenta...—«¿Cóm se diu el cotxero?—No ho sé.—¿Ahónt víu?—Ho ignoro.» Y sense base pera entaular un procés, l' horrible falta quedaria impune.

El Quím corregué un bon rato, buscant ab preferència las vías més desertas, y, ja més seré, va posarse senzillament a caminar.

Havia aixafat a una criatura... Sensible era, pero

¿qué? ¿Per qué son donchs els pares? ¿Per qué no vigilan? ¿Per qué no 's cuydan més dels seus fills?...

Y pensant menos en la magnitud de la desgracia causada qu' en l' afortunada facilitat ab que havia pogut escorre el bulto, passá un' hora, dugas, tres, quatre, recorrent carrers apartats, asentantse aquí, bevent allá, y sentint poch a poch renáixer la tranquilat en el seu esperit, ja fet a semblants aventuras.

A mitja tarde, rumiada ben bé la cosa, el Quím va trassarse el seu plan. Induatablement, el perill més gros, el d' una detenció immediata, havia desaparegut. Ara lo que convenia era tornarsen a casa, ficarse al cau y deixar reposar l' assumpto uns quants días, sense treure 'l nas per en lloch. Després... a la feyna altra vegada, y aquí no ha passat res.

Y a casa torná, si no del tot content, convensut al menos de que, del modo que ho havia portat, cap conseqüència tindria per ell la contrarietat ocorreguda.

Pujá depressa l' escala, trucá a la porta y la muller, feta un mar de llágrimas, va anarlo a obrir.

—¿Qué tens?—li preguntá 'l Quím ab veu alterada.

—¡Quína desgracia!...

—¿Qué?...

—El nostre fill...

—¿Ahónt es?... ¿Qué li ha passat?...

—¡L' ha aixafat un tranvia!...

MATÍAS BONAFÉ

LLIBRES

BIBLIOTECA SOCIOLÓGICA INTERNACIONAL.—La casa de Henrich y C.^a publica ab aquest títul una colecció de llibres de breus dimensions, pero molt ben triats, tant que 's fan dignes que se 'ls hi apliqui l' adagi catalá: «En els pots petits hi ha la bona confitura.»

El penúltim volum publicat, degut al sociòlech italià *Aquiles Loria*, 's titula *Problemas sociales contemporáneos*, y comprén una exposició clara y metódica de las qüestions que agitan á la societat moderna, feta en deu conferéncias basadas en els següents títuls: *La cuestión social; La libertad; La propiedad; La población; El socialismo; El darwinismo social; La evolución y La revolución*.

Cada un d'aquests temas está tractat ab una gran riquesa de datos y ab una admirable precisió de rahonaments y judicis. No 's pot dir que l'autor pretengui resoldre l'intrincada y complexa qüestió social; pero sí que la planteja ab valentia y serenitat y ab un sentit humanitari que no pot menos de guanyar molts adeptes á la justa causa dels desheretats.

El volum darrer se titula: *La defensa de los Trabajadores y la Jornada de ocho horas*, escrit pel publicista alemany *C. Kautsky*. Va precedit de un prólech del senyor *Valentí Camp*, himne entusiasta á las ideas progressivas en sas evolucions á través dels temps, fins arribar als nostres días en qu'encare 's ventila la causa de la fé y de la rahó, del dogma y de la ciencia, de la autoritat y de la llibertat.

L'autor de l'obra posa de relleu las ventatjas económicas, morals, socials y educatives de limitar fins á las vuit horas la jornada de treball, fixantse en alguns fets de caràcter experimental, y fent notar las successivas ventatjas que s'han conseguit en aquells païssos, en els

quals la intervenció del Estat ha anat exteriorisantse en lareglamentació del treball, á favor de lleys protectoras dels noys, de las donas y dels obrers que reben dany.

Opina, finalment, y en aixó está molt en lo just, que la jornada de las vuit horas, aspiració dels obrers de tot el mon, no arribará á ser una realitat, fins y á tant qu sigui objecte de un concert internacional que la recone gui, la sancioni y la fassi respectar en tots els pobles que 'l suscriguin.

LAS GRANS ACCIONS Y LAS SOLETATS per PLÁCIT VIDAL.—Reunidas aquestas composicions en un volum no 's pot dir que pequin per falta de pretensions. Son autor explica en un llarch prólech lo que s'ha proposat demostrar, y aixís y tot, al llegirlas, se troban una mica per no dir un bon xich raras com influhidas per certas corrents moderníssimas si bé mes de intenció que de realitat.

Se diria que 'l Sr. Vidal vol y no pot.

Y pera ser poeta no basta volguer, es precís serho y serho ab totas las de la ley, ab imaginació, ab sentiment y possehint aquell art que no consisteix sols en medir y rimar regularment els versos, sino qu exigeix ademés una compenetració íntima y perfecta del fons y la forma, fins al punt de que apareguin com inseparables per lo ben fosas.—En aquest últim concepte sobre tot, las composicions del Sr. Vidal resultan deficientíssimas.

GOBERNADOR QUE S' EMPIPA



—No estich per tantas contemplacions.

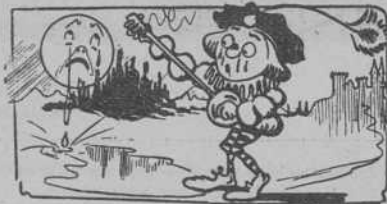
¡Basta de guapos!
¡Fora matóns!



LAS OBRAS
DE MISERICORDIA

CONSOLAR ALS TRISTOS

Climatèrichs oyents: Ha arribat l' hora de far sentir el bàlsam del consol. Penseu, qu' es molta, avuy, la gent que plora, que mitja humanitat està de dol y que ja s' encomana la tristesa entre 'l vehinat que 's troba trist y làs. Avuy ja ningú riu cap bestiesa de las que diu el *Brusi* á cada pás. El trist desheretat de la fortuna, el que á la rifa juga y tot ho pert, el que canta miserias á la lluna, trist Pierrot que somía estant despert;



tots aquests son ben dignes, si bé 's mira, del piadós consol dels seus germans; y l' endoleir la fel del que suspira es el *plus* dels esforços sobrehumans. Es en vritat fé un bé gran com un temple consolar á las víctimas del *trist*, y el consolá á una viuda, per exemple, es cosa qu' edifi 'a y dona gust.



Aquells que ploran molt y no son vistos son á quins el consol molt mes escau;

posém per cas els qu' ara están tan tristos per la trágica mort del pobre *Brau*.



Las nenas casadoras que 's fan vellas y ploran d' amagat el novio ausent; els lectors dels articles de 'n Casellas y els borratxos privats de l' ayguardent. Aquest mon n' está plé de cosas tristas la tristor del manteu dels capellans, la tristó gris dels poetas modernistas que á sa aymfa esblaymada endressan cants.



La tristor del No-Ser, la trista gracia dels xistes de 'n Santiago Russiñol, el Cap-vespre... la nit... el mapa d' Assia de «La Veu»... tot aixó mereix consol. Pro la tristor mes gran que 's manifesta es la dels que no tenen per menjá. Tristesa de la fam se 'n diu d' aquesta y es la mes trista y la pitjor que hi ha.



Pels que sofreixen aquest mal y callan, pels que volen ser rics en un segón, pels explotats que súan y treballan no hi ha consol possible en aquest mon. A n' aquests morts de fam se 'ls aconsola omplint carrers y plassas de civils; y mentre als exaltats se 'ls engarjola... ab prudencia s' amagan els pernils.

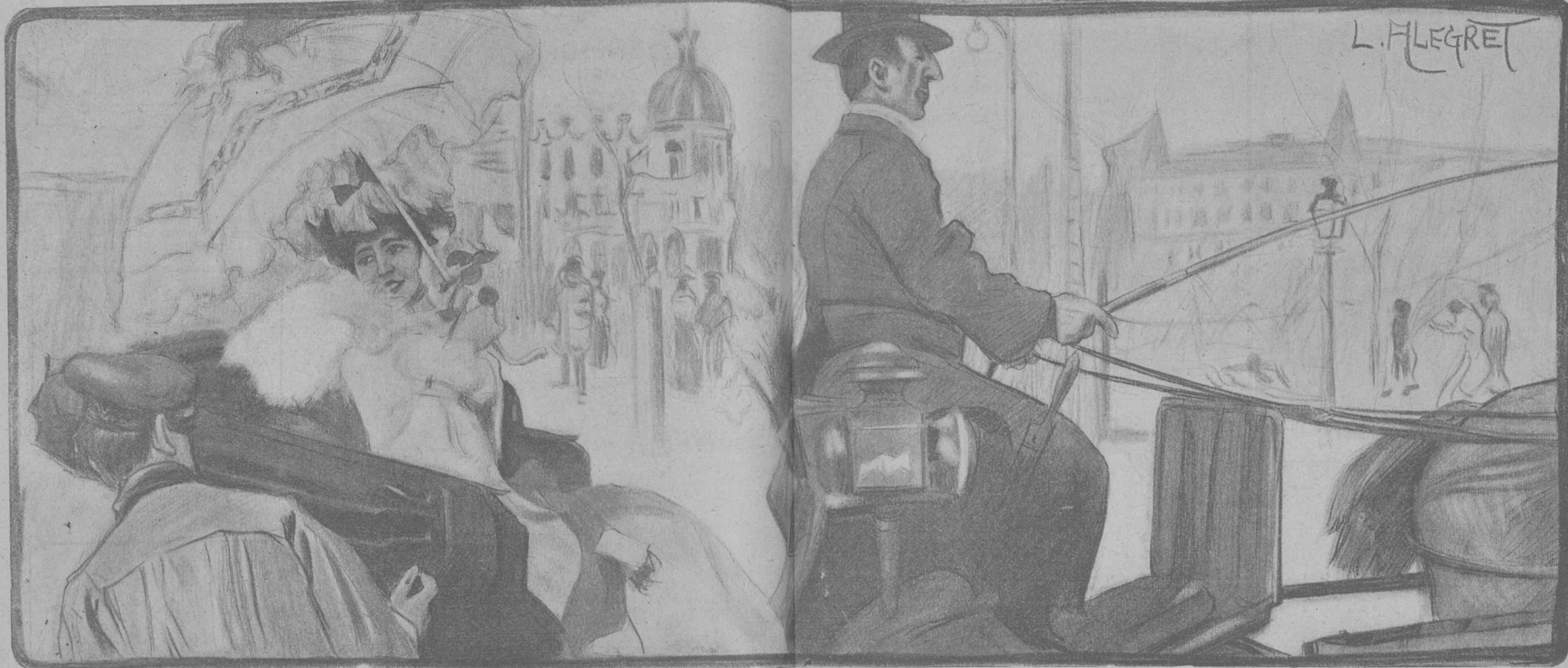
FRA NOI



PRINCIPAL

¡Pobres amichs de 'n Maeterlinck, si arriban á donar una serie de funcions mes numerosa! Tot aquell parlar de intelectualismes, de enlayradas concepcions, género únich, pels escullits no va servir mes que pera portar al teatro un centenar de personas de gust y encare d' aquestas la meytat va quedar-se á las capsas després de sentir aquella música agradable á las orellas pero plena de va-

AMICHS D' ALTRE TEMPS



—¡Quín modo de prosperar, Tuyetas!
—Dispensa, Xato: ara m dich donya Tula.

guetats y somnis, que necessita una preparació espiritual molt delicada.

El según día varen representar *Joyzelle*, cuento de amor que dintre de. estil maeterliniá es, al nostre entendre, lo millor, si no lo més característich de lo que fins ara li coneixém al autor belga. Té la obra passatjes d'alta tragedia y tochs d'una tendresa infinita, desenrotllant el tema del amor ab una grandesa d'esperit y una fibra extraordinarias. El diálech es en prosa rítmica y tot ell guarnit de pensaments delicats y frasses poéticas.

La funció de despedida s'va compondre del drama *Aglavaine et Selysette* y de la estranyesa en un acte *L'Intrusa*. La primera no va entusiasmar á ningú, ab tot y ser una de las més escénicament rodonas del místich autor. El tema no es nou: dugas donas qu' estiman á un mateix home, y el sacrifici de una d' aquestas per la felicitat de l' altra; pero la novetat consisteix en el caràcter dels personatjes, tots ells somiadors, que viuhén en un ambient de amorós ideal molt prim filat, y aixó que, com tot lo d' aquest teatro, es més pera llegit que pera ser viscut en un escenari, es lo que no resulta als ulls dels espectadors que voldrían menos enlayrament y més veritat.

De *L' Intrusa* sols dirém que va ser bastant descuidada sa representació. De tots els detallts que l' autor se-

nyala en las acotacions pera fer encomanadís el terror al auditori, no 'n varen fer cap ben perceptible.

Respecte al treball dels artistas cal tan sols repetir lo que varem dir la senmana passada. La senyora Leblanc, una artista notable que sab lo que s' pesca y que demostra una verdadera passió per lo que fa; el senyor Dar-mont, un bon actor, digne company d' ella. Els demés, poqueta cosa.

CIRCO BARCELONÉS

Un nou melodrama ha sigut estrenat, ara de poch, en el popular teatro del carrer de Montserrat. Se titula *Los lazos del crimen* y es degut á la fecunda imaginació é inagotable ploma dels senyors Jover y Valentí.

Los lazos del crimen pertany de plé al género gros; es de una forsa dramática exuberant y emocionada de debó al públich, qualitat que fan d' ell un dels millors melodramas estrenats darrerament.

Els autors varen ser cridats á las taulas junt ab els intérpretes, que representan l' obra tan bé com saben.

ROMEA

El drama sacro *Jesús de Nazareth* de 'n Guimerá ha sigut posat ab molta esplendides, estrenantse hermosas decoracions dels distingits pintors senyors Moragas y Alarma.

L' obra, notablement interpretada en especial pel senyor Borrás, ha sigut molt ben rebuda pel públich, á la ff distanciat de las ingénuas xavacanadas de la tradicional *Passió y Mort*, que fou en altre temps un dels ápats teatrals de Quaresma, de que 'ls espectadors no 'n sabían prescindir.

NOVEDATS

Proclamém á n' en Gustavo Salvini fill digníssim del seu pare.

Era una valentia debutar ab *Amleto* quan tan viu restava encare á Barcelona 'l recort de 'n Zacconi. En Salvini, que cultiva una escola molt distinta, ha vingut á demostrar que l' art de l' interpretació no es un problema matemátich subjecte á una sola y única solució: sino que admet tantas y tan distintas variants com sigui variada y distinta la inteligencia del intérprete, la seva inspiració y la tónica del seu gust.

En Salvini s' desentén d' internas y recónditas psicologías, sense deixar de ser en tots els cassos molt humá; no s' esclavisa en un naturalisme á ultransa, sense deixar de ser per aixó molt realista. El seu fort emperó es la reproducció artística superabundant, pomposa y bella, y ab tot exempta d' amaneraments. Posseheix grans qualitats y las fa valer: una figura, esbelta, un rostre

plástich, obediént á la expressió de tots els afectes y una veu ben timbrada y de una extensió admirable. Tal vegada en alguna ocasió abusa del contrast en el tó y en las modulacions.

Ha estudiat á fons el personatge, y l' estudi que n' ha fet li resulta sempre. Hi ha moments en que sembla abandonar-se al foch de l' inspiració y en aquests cassos produheix una impresió arrebadora. Citarém entre altres passatjes la escena ab Ofelia, l' escena ab la reyna, el final del acte del cementiri, y l' del assalt d' armas, que desde 'ls bons temps de 'n Rosi no havíam vist may ni tan ben compost, ni de un efecte tan intens.

Tením, donchs, entre nosaltres un nou y gran actor digne per tots conceptes de ser vist y admirat. No 'n passan gaires com ell, que valguin y estiguin dotats de un tal cúmulo de bonas condicions. Es el seu un art noble, correcte, estétich, y no per la preponderancia del element extern, menos interessant y menos sugestiu.

Els demés artistas que fins are hem tingut ocasió de veure, distan molt de ser notabilitats; pero secundan á n' en Salvini ab aquella correcció característica propia de las companyias italianas.

Diumenje aplicá sas notables facultats á la interpretació del immortal tipe de Moliére *Tartuffe*. No morirá

PER LA PEPA



—Aixó es lo que jo dono á n' ella.

may aquesta personificació de un vici social condemnat á perpetuar-se en tant l' humanitat existeixi.

En Salvini l' interpretá magistralment, contrastant el seu treball, per la qualitat y la riquesa de detalls ab el que havia executat la nit anterior al donar vida á la creació shakespeareana.

De las successivas representacions que te arunciadas de obras mestras en sa majoría, ja tindrem ocasió de donarne compte en las próximas revistas.

TEATRO DE LAS ARTS

Tingué lloch en aquest local l' últim concert de la *Filarmonica*.

La pianista Kleeberg torná á fer gala de sa virtuositat en la interpretació de la sonata 25 de Beethoven, que tocá en la primera part y de algunas hermosas pessos de Schumann, Schubert, Mendelsohn y Chopin en l' última.

Associada ab el mestre Crickboom, els dos grans intérpretes, fosos en una insuperable perfecció, ens feren sentir la sonata en *do menor* de Beethoven, que mantingué al públich embadalit y 'l feu esclatar al final en una ovació formidable.

La Kleeberg se la mereix com artista de cap de brot, y pel mateix concepte en Crickboom, y ademés per la inteligencia y l' artístich afany ab que ha donat á conèixer als filarmónichs barcelonins á tants y tants artistes, verdaderas notabilitats, y de mérit indiscutible.

N. N. N.

NOUS GOIGS

Á SANT JOSEPH

ELS DE LAS NOYAS CASADORAS

Sant Varó que sou Patró
de las Pepas y Pepetas,
envieunos un bon minyó
ben carregat de pessetas.

Tota nostra devoció
dediquém, per molts objectes,
á vos, de marits perfectes
Sant Varó que sou Patró.

En que us diguém amoretas,
ohiunos sense reparo
y vulgau ésser l' amparo
de las Pepas y Pepetas.

Recordeus de la ocasió
en que la vara us floría...
puig som fillas de Marfa,
envieunos un bon minyó!

Que per nosaltres, pobretas,
bondadós y complascent
siga com vos, y altr' *Amen*
ben carregat de pessetas.

DELS Amos FUSTERS

¡Oh, Joseph, sempre gloriós!
Per curar nostras maluras,
convertiu las serraduras

PEL PEP



—¿Qué 'm donará ella á mí?

CÓM SE REPARTEIX L' ILUMINACIÓ A BARCELONA



En alguns llocs, tants fanals,
que la vista 'n surt cremada.



En altres, tot al revés:
qui vol llum ha de portársela.

en pá beneyt y gustós.

Eix miracle portentós
si l' obreu íoh gran Patriarca!
per mes que 'l gremi no es carca
us jura pels Evangelis,
fervos un altar de melis
á Sant Joseph de Vallcarca.

DELS FADRINS (FUSTERS)

Company Joseph, si ascendent
tens al cel, com alshoras,
fésnos guanyar las vuyt horas,
y 't nombrarém l' any vinent
honorari president
per ton poder y virtut.

Fes que regni quietut
entre Patronos y Obreiros
y á tú 't desitja salut
El Centro de Carpinteros.

DELS CASATS

(de tots els estaments)

Per la vostra intervenció
pau envieu al matrimoni
deslliurantnos del dimoni
d' una mala tentació.

Doneunos llum y claró
y feu que si un día estant
en estat interessant
nostras mullers, per desgracia,
siga per la nostra gracia
y no del Esperit Sant.

DELS TRANVIAS DELS JOSEPETS

Patriarca soberá,

fent un miracle gloriós,
¿no podriau fer que fos
nostre trajecte mes plá?

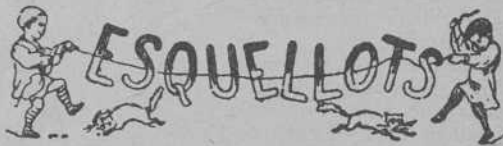
Tanta costa es la que fa,
que si al pujá 'ns reventém,
de baixada relisquém...
Y si ohiu nostras pregarías
hem de fervos lluminarias
ab las xispas que trayém.

EL MEU

Sant Joseph, mon goig seria
que á Corea intervinguessiu,
y d' alguns cervells traguessiu
la *Guerreuropeomantia*.

Procureunos un bon día
á tots els que us volém bé,
puig m' hi conto jo també
entre 'ls vostres molts tocayos,
y us farà uns goivos ben cayos
un altre any en

PEP LLAUNÉ



¿Pero qué va passar diumenge á Barcelona?

Feya un día espléndit, primaveral, y la gent se
llansá al carrer sossegada, tranquila, joyosa de res-
pirar l' ayre pur y fresch y d' enfortirse el cutis ab
l' escalforeta de un sol de gloria.

Y no obstant, per tot arreu se veyan civils de peu, civils de á caball y policías, que desde las primeras horas de la matinada havían pres els punts y no 'ls abandonavan, perque ja ho diu l' adagi: «Més val un punt que mil lliuras.»

D' en tant en tant, un que altre matalasser de 'n Tressols, girava la cara com si sentís certa farum sospitosa y se 'n anava de dret á un transeunt, y 'l palpava de cap á peus.

Si 'l palpat era home de geni, posava cara de cremat, barbotejant entre dents:—¡Vaya unas cosas de fer!

Si era tranquil, se cargolava de riure, dihent:—Y ara, gat, per qué m' has de buscar las pessigollas?

Aquest espectacle originalíssim va durar fins á mitj día. Al caure las piadosas, tothom, vigilants y vigilats, se 'n van anar pel seu costat á fer honor, els uns al ranxo, á l' escudella 'ls altres.

Y no va passar res més.

Suposém que 'l Sr. González Rothwós va esmorzar també ab tota tranquil·litat, á pesar del anónim que 'l día avants havia rebut, revelantli que tenia la vida en perill, que s' havia armat un complot per assassinarlo.

Y no es de creure que per un simple anónim, que pot molt ben ser l' obra de un bromista, se tragués al carrer tot aquell aparato de forsa.

Més aviat ho devían fer perque la gent vejés que la guardia civil y la policia comensava á practicar el descans dominical.

A Madrit la puja del preu del pa ha coincidit ab un enxiquiment del mateix. Crech que á Barcelona haurá passat una cosa semblant.

Y no creguin que 'ls flaquers ne tinguin la culpa. Es degut al caràcter modest del mateix pá. Altres articles, al veure's tan sollicitats y aumentats de preu, s' envanirían y s' estufarían; en cambi 'l pá s' arronsa y s' encongeix.

Tant mateix al Ajuntament de Barcelona hi ha uns empleats que mereixerían ser ministres.

En aquest cas se troba el jefe de la secció de Hisenda que redacta un dictámen en una forma distinta de l' acordada per la Comissió. El dictámen va després al Consistori: ningú l' ha rellegit y ningú s' hi fixa. El president pregunta:—¿Se aprueba?—Y á

continuació ell mateix respón:—Queda aprobado.

Y queda aprobat, no en la forma que la Comissió va proposar, sino en la que va tenir á bé redactarlo l' empleat, y á benefici de una societat que aquesta vegada s' escau á ser la Mútua de propietaris pera l' extracció de letginas.

Ara no més falta veure si pera posar á rotllo semblants transgressions s' empleará també el sistema inodoro.

Llegeixo:

«El alcalde decretó ayer la cesantía de un guardia municipal que fué encontrado borracho como una sopa.»

Mal fet, Sr. Boladeres, molt mal fet.

Perque lo que dirá el guardia de la mantellina:

—Si alguna vez me empino es para ejercer millor la *vichilancia*. Y hasta me atrevo á decir que me duplico. Así, si me coloco delante de un mirall ó del cristal de un aparador, en lugar de un guardia veo dos. Y formando yo solo una pareja, está clar que inspiro más respeto á la chent de mal viure.

Y continúo llegint:

«El gobernador civil está estudiando la manera de evitar en lo posible que las timadoras por el procedimiento del gato continúen realizando sus fechorías.»

Y farà molt bé... Pero m' intriga conéixer els medis de que s' valdrá per evitarho.

Un d' eficás sería enviar un guardia á cada una de las gatoneras. Mes aixís y tot sempre s' correría 'l perill de que 'l guardia, en lloch de vigilar, s' adormís ó badés, ó s' distraqués més ó menos agradablement.

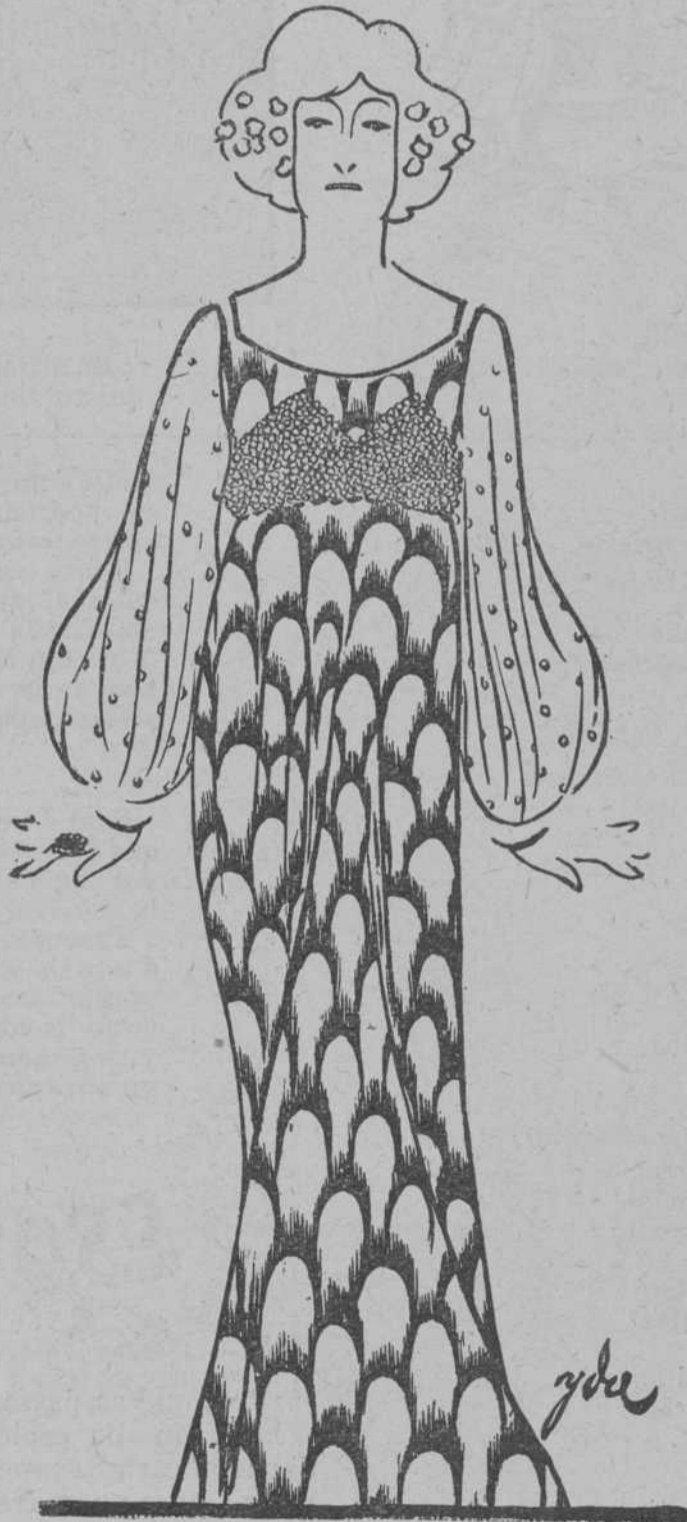
Fet y fet, crech que lo millor será posar un collarret ab cascabells á cada una de las gatas. Un collarret que no se 'l puguin treure, y que á cada moviment que fassin soni y adverteixi als que en el plé de las sevas fruicions, arriban á olvidarse de la rateta que tenen guardada á la cartera ó al porta-monedas.

Ha mort á Roma un pintor catalá insigne, D. Ramón Tusquets.

Nascut á Barcelona, sent jove encare, s' establí en la ciutat eterna, cultivant ab verdader talent la moderna escola italiana. En algunas exposicions guanyá premis de importancia, y en el mercat tingueren sos quadros miniaturats, cuidadosament acabats, verdadera estimació.

Enamorat del seu art s'

AUCELLS DE PAS



Georgette Leblanc-Maeterlinck.

havia abstingut d'entrar en las modalitats modernistas, com si no volgués deixar lo segur per lo problemàtic.

Li devém nosaltres una coloboració artística constant en els nostres Almanachs. Estimava á LA ESQUELLA tal com nosaltres el volíam á n'ell, com á home y com á artista, qu' en tots dos conceptes valia molt aquest catalá expatriat voluntariament, pera deixar tan ben sentat en l'extranger el bon nom de la terra.

Rebi sa desconsolada familia la sincera expressió de nostre més sentit condol.

¿Qué deyan que aquest any no hi hauria festes? Fugin de aquí, homes ¿y per qué no n'hi ha de haver?

Las cosas van tant bé que no 'ns queda més remey que divertirnos. De divertits ja n'estém ab la ditxosa crisis y ab la carestia dels comestibles; pero per lo vist aixó no basta y 's necessitan festes. Que disfrutin els ulls ja que las bocas están paralisadas.

Per acort de la comissió de Governació no sols tindrem festes, sino qu' aquestas s' efectuarán per partida doble. En lloch de realisarlas de una tungada, ja sigui pel juny ja pel setembre, se farán per meytat en cada hù de aquests dos mesos.

Molt ben pensat. Aixís servidas en dugas dossis se 'ns assentarán millor, serán de més bon pahir.

Havian tret á una difunta de una casa del carrer del Hostal del Sol, y á las dos horas de serne fora s' hi presentaren els de las cédulas, y tirantho tot de revés lograren cobrar la de la morta.

Aixó es entendre l' ofici y tot lo demás son trons. Preguntan quin ofici? L' ofici de aixecar morts.

UN ALCALDE PRÁCTICH



—Tirant las armas al aygua faig dos cosas, caballers: desarmo á la gent dolenta... y protegeixo als armers.

Una caricatura de un periódich francés.

Representa un gomós y una dona engrescadora.

La qual diu:

—Res m' agradaría tant com anarme'n á la Mandchuria á cuidar ferits.

Y l' altre li replica:

—Ay, pobrets! Ab uns ulls com els seus voldría curarlos? Jo crech, al contrari, que 'ls remataria.

Decididament la gloria més legítima de la nostra terra que tenia l'intenció de anar al Congrés á pronunciar un discurs, ha demorat el seu viatge á Madrit.

A pesar de que, segons diuhén, necessitaria la friolera de tres bocas per exposar tot lo que pensa, s' ha convenut al últim de que 'l seu antecessor D. Sebastia Torres signé un' áliga, atenentse á la máxima aquella que diu: «No hi ha eloqüencia que superi á la del silenci.»

L' home eminent que s' absté d'enrahonar, si al propi temps arriba á saber abstenirse de bellu. garse, s' está convertint en la seva propia estatua. Ell mateix s' erigeix un monument en vida.

La Patti ha fet á tots y á fé que ja era hora.

Porta més de seixanta anys sobre las espatllas, y ja no es edat aquesta la més propia per' embadalir als melómanos disposats á pagar á pes d' or las notas eixidas de una gargamella fresca y jova.

La Patti feya ja algún temps que vivia únicament de la seva antigua fama. Als Estats Units, ahont havia anat á fer una *tournee*, acaba de trobarhi el seu Waterlloo.

El Waterlloo de la soletat: las salas de concert buidas, qu' es com si diguessim l' asfíxia per' una artista del *bel canto*.

REMAT MÍSTICH



¡Quín desori, germáns meus, si ara un fox-terrier sortía

y empaytava aquestas ratas de sgristia!

Tot caduca, tot passa. Per fi l' *estrella* s' ha *estrellat*.

Es de desitjar que vaja cundint l' exemple de Arenys de Mar, qual Ajuntament, per majoria de vots, ha prés l' acort important de que 'ls serenos (*serenos* ó *serens*?) cantin l' hora en catalá.

Desengányinse, aixís, ab aquesta energia mascle, ab aquesta *serenitat* es com han de iniciarse las campanyas en pró de las reivindicacions de la personalitat de Catalunya.

Un pare ha deixat al morir un fill de 25 anys, hereu de una gran fortuna, que 'l minyó va descambiant á marxas dobles. Aixís no té res d' extrany que 's veji rodejat tot hora de sablistas.

Un de aquests se li presenta un día y li diu:

—He cregut que á ningú millor que á vosté podia dirigirme en calitat de colega.

—¿Colega, jo?—respón l' hereu—deu anar equivocat. No tinch carrera, ni ofici, ni m' ocupo en res.

—Igual que jo: y per aixó li he dit colega.

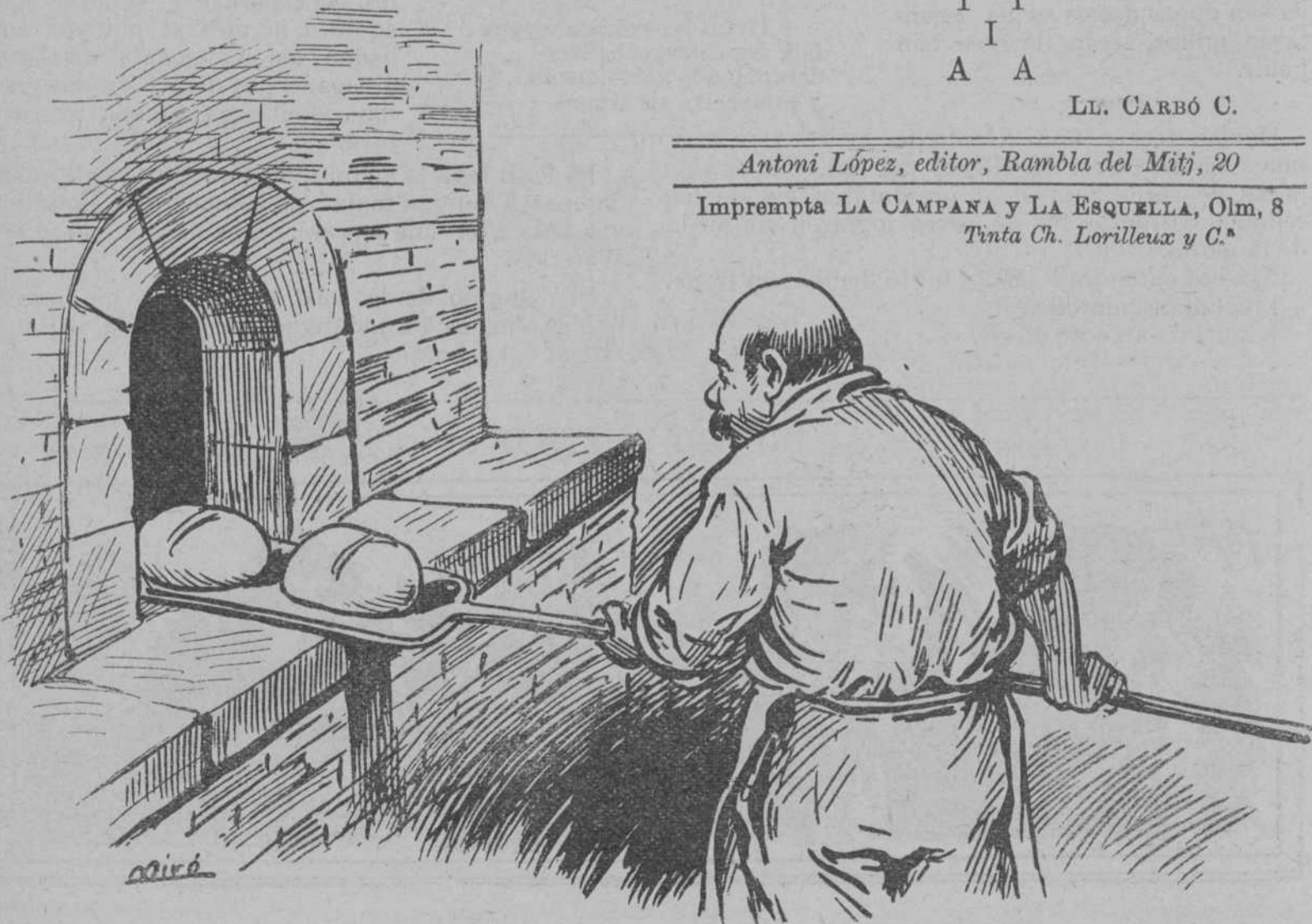
TRENCA-CAPS

XARADAS

I

Per tení un recort de mí
y per probar de passada
á aquest pobre servidor
y els punts que calsa de trassa
¿vols que 't fassi en tó festiu
una *xarada* ben llarga?
Vetaquí qu' es el bregar

REFLEXIÓ D' UN FORNER



—¡Es curios!... A mida que 'ls días van allargantse, el preu del pa també...

ab noyas massa *enllustradas*
que igual saben qu' es *dos-hu*
que una *tres-dos-tres* cantada.
Si per cás fossis anal-
fabeta com els que guanyan
eleccions á tort y á dret
á pesar de fals oscadas,
ja aniría mes tranquil
total, prima enamorada,
pro ta exigencia de lluny
m' entrebanca ara com ara
qu' he perdut el pols en tot
fins en compondre *xaradas*.
¿*Xarradas* dius? Vetaquí
lo que m' ompla d' i nyoransa
y grans desitjos de, ab tú,
ferne petá una de llarga.

J. COSTA POMÉS

II

Prima-invers es mineral
la *dos*, es part de persona
negació la *tersa* dona
y una planta es la *total*.

F. JOANET

ANAGRAMA

¡Quína manía en Marsal
s' ha posat al seu magí,
de volguer prompte tenir
en el seu *tot* al *total*!...

A. RIBAS LL.

CONVERSA

—Baldomero ¿sabs quí 's casa?
—¿Quí?
—La filla de 'n Sugrañes.
—¿Quína? La Pepeta?
—No, home: la que jo mateix t' hi dit.

JOSEPH SUBIRATS

GEROGLÍFICH

```

X   X
A   A
I   I
    I
A   A

```

LL. CARBÓ C.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

OBRA NUEVA

EL CONSEJERO DE LOS ENAMORADOS



Un tomo en 8.º de más de 200 páginas, Ptas. 1.

OBRA NUEVA

El arte de hacer millones

POR PHINEAS TAYLOR BARNUM

Adaptación española, por Ginés de San Telmo

Un tomo en 8.º, Ptas. 3

Biblioteca de Derecho y de Ciencias Sociales

LA CIVILIZACIÓN OCCIDENTAL

POR BENJAMIN KIDD

Vertida al castellano por SIEO GARCÍA DEL MAZO

Un tomo en 8.º, Ptas. 7

BARCELONA A LA VISTA *Album de 192 fotografías de la capital y sus alrededores*

Encuadernado á la inglesa, Ptas. 8

PRÓXIMAMENTE APARECERÁ

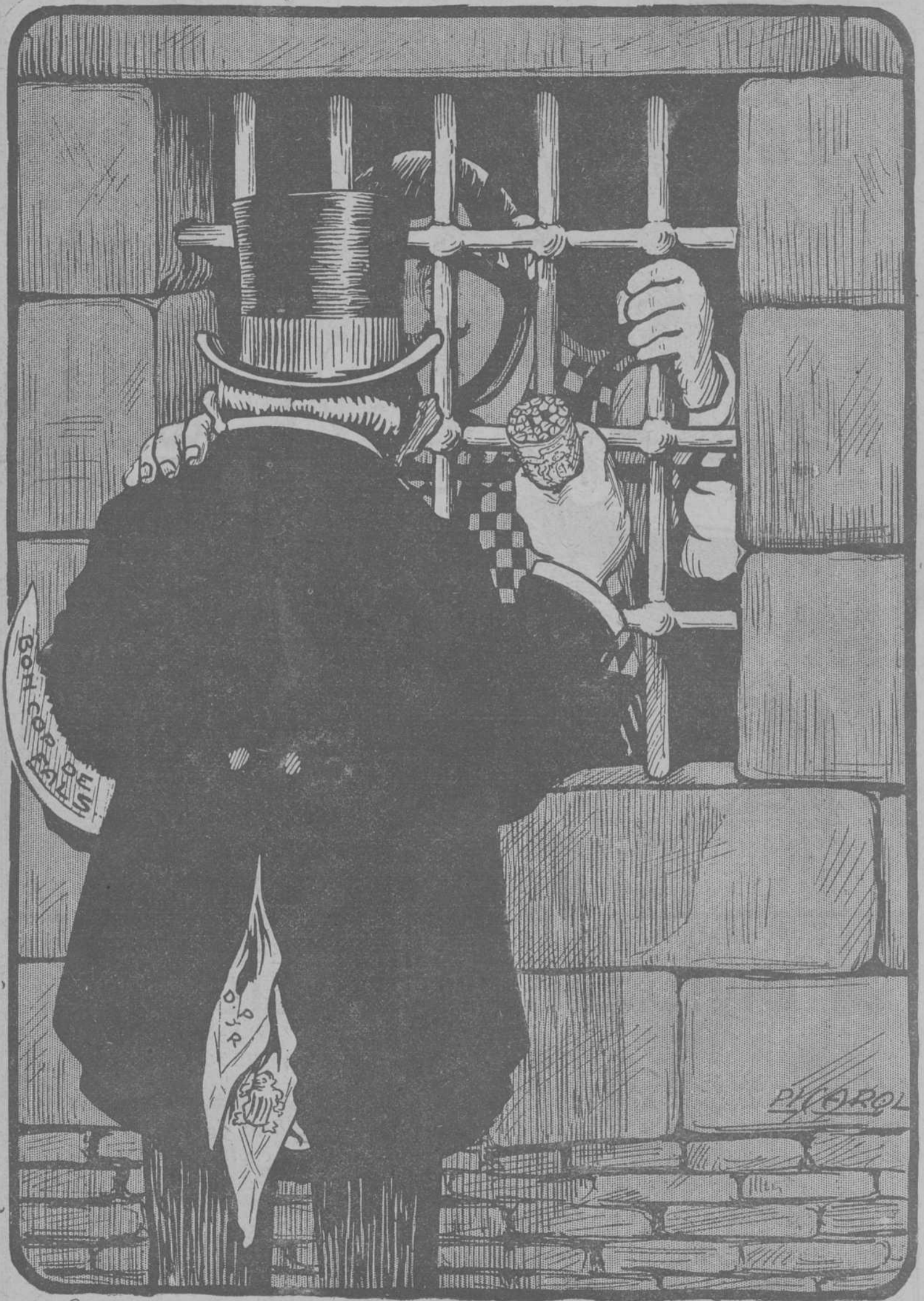
La Revolución de Julio, por Benito Pérez Galdós.

Valentina, por Laura García de Giner. Tomo 90 de la «Colección Diamante».

Los Rayos X. Tomo 2 de la «Enciclopedia Ilustrada».

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extràvts, si no 's remet ademés un ral pera certifiat. Als corresponals se 'ls otorgan rebaixas.

DEU ELS CRÍA...



—Té, fuma. La *gent de bé* no podrà olvidar jamay els serveys que li vas prestar á la plassa de Santa Ana, llavoras de las eleccions municipals.